

La participació del Comtat de Cocentaina en la descoberta d'Amèrica (1/2)

Autor: Joanjo Albinyana
Data de publicació: 07-05-2015

En Joanjo Albinyana ens aporta dades sobre la participació del Comtat de Cocentaina en diverses activitats relacionades amb la descoberta d'Amèrica i, sobretot, de Mèxic. Primera part de dues.

INTRODUCCIÓ
En el present article, aportarem dades sobre la participació del Comtat de Cocentaina en diverses activitats relacionades amb la descoberta d'Amèrica i, sobretot, amb la conquesta de Mèxic.

Us presentarem la informació estructurada en tres apartats:

En primer lloc, i abans d'entrar en matèria, tractarem d'informar-vos d'algunes de les recerques realitzades per Jordi Bilbeny, qui, amb l'Institut Nova Història (INH) i una corrua d'investigadors que li fan costat, ha aconseguit canviar la manera de veure la història, almenys pel que fa a la dels Països Catalans. En Bilbeny i l'INH ens han obert els ulls, amb proves contundents, argumentades, raonades i de forma molt acuradament científica, sobre la falsificació de la nostra història en general, i en concret sobre la usurpació per part de Castella de la participació de la Corona d'Aragó, dels catalans, en la descoberta d'Amèrica.

En segon lloc, exposarem la participació valenciana. Després de quasi una dècada de resseguir personalment i amb molta passió aquesta temàtica i d'adonar-me que en Bilbeny està carregat de raó, jo, com a valencià, em vaig engrescar a col·laborar-hi. La meva contribució sempre ha parat una atenció especial en la participació dels valencians en aquells esdeveniments crucials. Així, doncs, resseguiré amb un breu resum les meves aportacions en aquesta matèria, concretament sobre la importància que hi tingué l'antiga Governació d'Enllà lo riu Xúquer en general i de Xàtiva en particular.

I al final, en tercer lloc, aportarem les dades que hem trobat sobre la participació de la comarca del Comtat en la descoberta. Veurem una sèrie de lligams entre Ferran Cortés i les poblacions de Cocentaina, Benilloba, Planes i Alcoi del Comtat, i també Ontinyent (Vall d'Albaida) i Xàtiva (la Costera). Paral.lelament, analitzarem altres aspectes de la història passada de Cocentaina en relació directa amb alguns conqueridors d'Amèrica: Els Ponç de Lleó, els Pedro de Vera, els Corella, els Urrea, etc, Informarem, també, de personatges contestans que inicien activitats en terres americanes, com ara la instal·lació dels primers rellotges o el cultiu dels primers ceps de vi.

CONSIDERACIONS PRÈVIES

La història que coneixem del nostre país és fruit d'una manipulació. Hi ha moltíssimes recerques en marxa que aporten llum en el camí de retrobar i restablir la veritable història dels catalans en general i del valencians en particular. La posició oficial dels acadèmics de la història de la Corona d'Aragó sobre la descoberta, conquesta i primer poblament d'Amèrica ens diu que els valencians no van ser protagonistes ni van poder participar militarment, comercial, ni mercantil en la conquesta i colonització d'Amèrica fins ben entrat el segle XVIII.

En canvi, són molts els investigadors que des de fa temps postulen que la participació de la Corona d'Aragó, i doncs del Regne de València, al Nou Món ha estat amagada i usurpada per Castella. A més a més, gaudim d'una llarga tradició catalana de segles que acrediten l'autoria nostrada de la descoberta. I, encara que sempre hi ha hagut historiadors que han presentat noves línies d'investigació sobre aquesta qüestió, la posició oficial de l'estat espanyol no els ha deixat espai per exposar-les a la llum, per molt que siguin tesis molt ben avalades i argumentades.

Si tothom reconeix que la història l'escriuen els qui guanyen les batalles, aleshores, qui ha escrit la nostra, la dels valencians? El sentit comú ens alerta que, des de 1707, els valencians no hem estat els redactors de la història del País Valencià, ni de la Corona Catalana. Ans al contrari, han estat uns altres qui ho han fet. Són els que han posat molta energia a manipular el nostre passat, tergiversant-lo i posant noms falsos als fets i als personatges, segons la seua voluntat i el seu interès. Des de la batalla d'Almansa i els posteriors decrets de Nova Planta de Felip V, l'estat castellà sempre ha tractat d'esborrar-nos dels llibres, de la literatura, de les arts, dels mapes, de les batalles, de les conquestes... I, efectivament així ho feren, per exemple, eliminant la governació de Xàtiva i els furs i les institucions dels valencians.

I han continuat i continuen amb el seu intent d'assimilació en tot allò que soni a català per convertir-ho en castellà. I ho han fet a través de la modificació, eliminació i deturpació de la documentació original, amb l'objectiu de castellanitzar tot el nostre passat.

Un d'aquests mecanismes ha consistit a canviar la procedència d'un personatge en qüestió. L'objectiu ha estat castellanitzar-lo canviant-li una o dues lletres del nom i cognom. El mateix passa amb els topònims que tenen relació amb el personatge i amb el llocs de la seva naixença o amb qualsevol lloc que n'identifiqui l'origen. Així, en Colom el fan "Colón", en Cardona el fan Córdoba (concretament, Gonzalus Ferdinandus Cardonensis per Gonzalus Ferndinandus Cordobensis), canvien Pals per Palos, Despuig per Vespucci, Cerdà per de la Cerda, Cullera per Cuéllar, Gandia per Candia, i un llargíssim etc. Consulteu sobre aqust tema l'excel·lent conferència d'En Jordi Bilbeny: "Recuperar la història, qüestió d'estat".

Altres mecanismes per ocultar la nostra història són directament les mentides i la desinformació deliberada. Observeu el següent exemple:

Sempre s'ha dit, i inclús apareix així en cròniques coetànies,que la reina Isabel la Catòlica empenyorà les joies per finançar el descobriment d'Amèrica. Doncs bé, sabem almenys des de 1916 i amb total seguretat que fou el jueu convers valencià Lluís de Santàngel qui va posar els diners per finançar l'empresa. Així ho va demostrar l'historiador d'Altea Francisco Martínez i Martínez1 fa quasi un segle en comprovar documentalment que les joies de la reina Isabel no s'havien pogut fer-se servir com a fiança perquè estaven lliurades com aval a la ciutat de València per tal de pagar les despeses de la conquesta de Granada i que fou precisament aquest home, l'escrivà de ració Lluís de Santàngel, que va pertànyer a la cort del rei Ferran II d'Aragó, qui va deixar en préstec els diners per finançar la primera expedició. Des de llavors, ha quedat totalment acceptat pel món acadèmic que fou en Santàngel qui va aportar els diners perquè es fes efectiva la gesta nàutica.

En canvi, l'estat espanyol s'ha preocupat de sempre a presentar la descoberta, en els llibres de text d'història de l'escoles, en concursos de televisió i ràdio, en enciclopèdies, etc., com un afer de la reina Isabel i, per tant, de Castella. Però dir una mentida mil vegades no fa que aquesta es converteixi en veritat. Això no obstant, malauradament, sí que la mentida ha calat en l'imaginari col·lectiu com a fet verídic. Si volem aproximar-nos a la nostra història sense el filtre castellà, hom haurà de discernir, d'una banda, entre les moltíssimes dades que van apareixent sobre la catalanitat de Colom i dels personatges que participaren en la descoberta i de l'altra, de les suposades "veritats històriques"

castellanes que s'han donat com a certes fins a dia d'avui.

Abans de començar, volem, encara, fer un advertència respecte a les dades que aportarem: de vegades seran inqüestionables, però en d'altres simplement es tractarà d'una simple coincidència o intuïció. Així ho farem constar en el seu moment. I encara que no es poden considerar proves irrefutables, sí que creiem interessant incloure-les per si en posteriors recerques hom acaba per aconseguir dotar-les d'una importància a priori insospitada.

1.-LA DESCOBERTA CATALANA D'AMÈRICA

Quines proves hi ha per a sospitar que l'estat espanyol ha falsificat el passat a tots els catalans? ¿Hi ha indicis per creure que nosaltres efectivament participarem o fórem protagonistes del descobriment d'Amèrica?

De les moltes proves que s'han bastit fins a dia d'avui, us en farem una petita mostra:

L'any 1557, l'historiador En Cristòfor Despuig2 autor de "Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa"ja advertia que la conquesta de Granada i la descoberta d'Amèrica fou una empresa del rei d'Aragó Ferran II que no s'ha d'atribuir a Castella:

I finalment, lo Regne de Granada que, com sabeu, és estat tostemps com busca en ull al Regne de Castella, jamai s'és pogut conquistar fins que lo rei del mar Océano que Cristòfol Colom, genovès, començà i aprés acabaren Ferrando Cortés i Francisco Pissarro, amb pròspera fortuna del mateix Fernando d'Aragó, per manament i ordre del qual se començà, s'ha d'atribuir no gens a castellans.

L'any 1927, l'historiador peruà Luis de Ulloa3 Cisneros al seu llibre Cristòfor Colom fou català, afirmava que Colom era un corsari català i que la Corona d'Aragó havia tingut un paper molt més important en la descoberta que no pas el que s'havia pensat fins llavors.

Aquestes són sols dues mostres llunyanes en el temps, unes mostres que ja anunciaven la participació de la Corona d'Aragó o Catalana –i no pas la castellana-- en aquelles fetes tan importants. Tanmateix, qui realment ha capgirat totalment la qüestió del descobriment català d'Amèrica ha estat en Jordi Bilbeny, l'excel·lent investigador, filòleg, escriptor i intel·lectual d'Arenys de Munt. Ell ha sigut qui ha obert de bat a bat el camp de visió sobre la nostra participació al Nou Món gràcies a les seues investigacions, de les quals podem gaudir mitjançant la lectura de diversos llibres i articles seus i el visionatge de documentals, conferències, vídeos, etc. penjats al web de l'Institut Nova Història. (www.inh.cat).

L'INH i En Jordi Bilbeny, en col·laboració amb l'ajuntament d'Arenys de Munt, organitzen anualment un simposi a finals de novembre sobre la descoberta catalana d'Amèrica. En aquests simposis, una bona colla d'investigadors, procedents de ben diverses disciplines, han generat un cos argumental molt potent que demostra la catalanitat de la descoberta, fent costat, així, a les tesis d'en Bilbeny. Ells han aportat, també, molts documents, molts articles, moltes referències i moltes proves de la participació catalana en aquell afer tan transcendental per a la Corona d'Aragó –per als catalans, valencians, mallorquins etc--.

A continuació, farem un breu repàs d'alguns dels temes que gaudeixen de consens general, per la solidesa argumental demostrada i pel suport documental escaient. Encara que no podrem entretenir-nos aquí a explicar en detall cadascun d'ells, sí que adjuntem informació dels llibres on podreu resseguir-los:

1.- Colón, Colombo Colom?. Jordi Bilbeny ha demostrat que "Cristobal Colón" amaga en realitat la vida del català Joan Colom i Bertran, germà de Francesc Colom i Bertran, president de la Generalitat en la Guerra Civil Catalana de 1462/1472. Personatge de sang reial catalana amb drets dinàstics de la casa d'Urgell. Podeu ampliar aquesta informació en els següents llibres d'en Bilbeny:

Cristòfor Colom. Príncep de Catalunya.
2006. Editorial Proa. Sabadell
ISBN 84-8437-833-0. DL: B-16.288-2006
Totes les preguntes sobre Cristòfor Colom. David Bassa entrevista Jordi Bilbeny.
2003. Editorial: Llibres de l'Índex, Barcelona
ISBN: 84-95317-25-9
El dit d'En Colom. Catalunya i la primera colonització americana (1492-1520).
2010. Editorial: Llibres de l'Índex. Barcelona.
ISBN: 978-84-96563-90-2

Petit manual de la descoberta catalana d'Amèrica.
2011. Llibres de l'Índex.Barcelona
ISBN:978-84-96563-40-7
Brevíssima relació de la destrucció de la història. La falsificació de la descoberta catalana d'Amèrica.
2001. Llibreria el Set-ciències, Arenys de Mar.
ISBN: 84-932750-3-5

2.- Palos o Pals? Ha quedat molt evident que la vila gironina de Pals fou el port d'eixida del Descobridor cap a Amèrica i no pas el Palos de Huelva. S'han trobat documents que situen els germans Pinçon a Pals, mapes antics que indiquen la importància del seu port, etc. Podeu consultar els següents articles sobre la qüestió al web de l'INH:

Raons i proves per la identificació de Palos de Moguer amb Pals de l'Empordà, de Jordi Bilbeny.

Més sobre el port de Pals,d'Albert Fortuny.

Pals tenia port marítim al segle XV, de Daniel Bonaventura.

Dos apunts cartogràfics del port de Pals, de Lluís Batlle.

Pals, la sortida a Amèrica de Vicenç Pagés i Jordà.

3.- València com a capital de l'imperi català. L'investigador Pep Mayolas ha descobert, entre altres receptes que la capitalitat de l'imperi català i la cort dels Reis Catòlics estava establerta a València. També ha identificat la muller d'en Colom com la germana de Pere el Conestable de Portugal. Vet ací les seues publicacions:

La princesa a l'exili. Felipa de Coïmbra i d'Urgell (1435-1497).
2011. Llibres de l'Índex.
ISBN:978-84-96563-40-7.
Erasme i la construcció catalana d'Espanya.
2014. Llibres de l'Índex.
ISBN: 978-84-96563-99-5

4.- Els mapes d'Amèrica més antics que es conserven estan farcits de quadribarrades. L'Enric Guillot ha realitzat un magnífic treball de compilació d'aquests mapes i gravats d'Amèrica, en els quals de forma sorprenent surten banderes catalanes al llarg de tot el continent americà.

Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica. Una història reescrita pels castellans.
2012 Librooks Barcelona
ISBN: 9788493891039 8493891037.

5.- Vespucio o Despuig? Jordi Bilbeny presenta proves fefaents através d'articles d'investigació que rere el cosmògraf AméricoVespucio s'amaga en realitat un Despuig. Els Despuig foren una il.lustre nissaga valenciana que gaudí d'importants càrrecs: foren batles de Xàtiva, virreis de València o Grans Mestres de l'orde de Montesa.

Américo Vespuche era un Despuig. Indicis de l'adulteració històrica d'un altre cosmògraf català.

6.- Voldria destacar també altres aportacions, com per exemple la de Charles J. Merrill, professor de llengües a la Universitat de Mont Saint Mary a l'estat nord-americà de Maryland, amb el seu llibre:

Colom. 500 anys enganyats. Per què s'amaga l'origen català del descobridor d'Amèrica?"
2007. Cossetània Edicions. Valls.
ISBN: 978-84-977-91-567-0.

I el documental emès pel canal americà "Discovery Channel" amb el títol Colom català.

7.- Documentals en format DVD de temàtica basada en les investigacions d'En Jordi:

L'apropiació del descobriment d'Amèrica: una conspiració d'estat?
Documental escrit i dirigit per David Grau, basat en l'obra "Brevíssima relació de la destrucció de la història" de Jordi Bilbeny. Produït per Pilar Montoliu, amb la participació de Televisió de Catalunya
Colom i la casa Reial Catalana.
Documental dirigit per Dani de la Orden i produït per Pilar Montoliu.
"42º. La història prohibida".
Documental dirigit per Xevi Mató i produït per Acràsia

Hem deixat de citar moltíssimes recerques, interessantíssimes totes elles. Sols hem pretès fer un breu resum d'algunes d'aquestes per situar-nos en un context determinat i, a partir d'ell, poder entendre el punt de vista del qual partim per al nostre treball.

Tot aquest panorama de recerques que contradiuen la posició oficial és poc conegut pels historiadors de les universitats, la qual cosa no els permet mesurar l'abast del nou paradigma. I així, sovint, escoltem crítiques molt tancades i poc argumentades d'historiadors que no han tingut el detall de voler informar-se sobre aquestes investigacions, les quals, no obstant, gosen criticar. Tothom entén que hom no pot opinar amb cura i rigor sobre allò que desconeix i que, per tant, per emetre un juí o una rèplica veritablement científica, el que caldria fer, com a mínim, seria assabentar-se del contingut de les noves teories, raons i proves aportades.

Així doncs, volem deixar palès 'd'avançada el nostre posicionament de recolzament absolut a totes les recerques esmentades que han desenvolupat en Jordi Bilbeny i els seus col·laboradors de l'INH al voltant del fet que la corona Catalana fou la protagonista del descobriment d'Amèrica.

2.- LA GOVERNACIÓ DE XÀTIVA I LA DESCOBERTA D'AMÈRICA
Si la Corona d'Aragó és l'estat que va organitzar la descoberta, quina fou, aleshores, l'aportació valenciana a la gesta?

Al llarg d'uns quants simposis a Arenys de Munt (Barcelona), jo mateix he desbrossat el camí amb les següents ponències relacionades quasi totes elles amb la descoberta d'Amèrica i la Governació de Xàtiva. En citaré els títols:

L'origen català del ducat de Medinaceli.
Xàtiva i el descobriment d'Amèrica.
Xàtiva i les il·lustracions de la Carta d'En Colom al rei Ferran.
La substitució de la vila de Cullera per la de Cuéllar en els textos de la Història d'Espanya i de la Descoberta d'Amèrica.
Americo Vespucio i Verrochio a Xàtiva.
Pere de Candia. Conqueridor d'Amèrica. La història amagada de Gandia.

A primer colp d'ull, mai no havia semblat que el Regne de València hi hagués participat, en la descoberta. Alhora, des dels àmbits acadèmics ens diuen que no serà fins les acaballes del segle XVIII que l'Estat Espanyol obrirà els ports marítims americans als nostres vaixells.

Però si observem amb cura els personatges claus de la descoberta, ens adonarem sense gaire dificultats de l'antiguitat d'aquests personatges i del fet que tots ells estan vinculats a terres valencianes i, més concretament, a l'antiga governació de Xàtiva. Són els següents:

Lluís deSantàngel, el jueu convers valencià que finançà l'expedició. Fou escrivà de ració de Ferran el Catòlic i estigué casat amb Beatriu de Fenollet, germana del batlle de Xàtiva Lluís de Fenollet.

Roderic de Borja, el Papa Alexandre VI, que va redactar les butlles alexandrines. Per mitjà d'aquestes, autoritzava la conquesta d'Amèrica a canvi d'escamapr-hi l'evangeli. Igualment, va ser el responsable de la frontera per als territoris a conquerir entre Espanya i Portugal mitjançant el tractat de "Tordesillas". Roderic va néixer a la Torreta de Canals, alqueria de l'horta de Xàtiva.

Sanç de Cardona i Roís de Liori. Va ser el Ir. marqués de Guadalest i Vè. almirall de les Índies. Estava casat amb Maria Colom i Toledo, néta del descobridor.

Joan Coloma. Fou secretari personal de Ferran el Catòlic, comte d'Elda i signatari en nom del rei de les capitulacions de Santa Fe.

Pedro González de Mendoça. Va ser un cardenal. El Cardenal Mendoça, religiós i aristòcrata de la cort dels Reis Catòlics, gaudia de possessions al regne de València. En concret a Alcosser, Gavarda i Paixarella -al terme d'Alberic-.

Lluís de la Cerda: Va ser el Ir. duc de Medinaceli i familiar del cardenal Mendoça. Estigué casat amb la filla del virrei de València Hurtado de Mendoça.

Juan Martínez de Azoque, mariner que acompanyà en Colom en el seu primer viatge. Azoch, Assoc o Açoch2 és una alqueria del terme de Gandia. Recordem la nostra hipòtesi sobre el conqueridor d'Amèrica anomenat Pedro de Candia: d'ell sospitem que en realitat es tracta de Pere de Gandia -i no pas de la ciutat de l'illa de Creta, que sempre s'ha anomenat Iraklion- perquè és així com s'ha conegut sempre la vila ducal als textos antics en llatí: Candia.

L'Illa de Xàtiva. Aquesta illa fou batejada pel pilot i geògraf xativí Ildefons Ramírez d'Arellano, en confirmar al 1620 que aquell territori no era un continent sinó una illa. Després de la derrota del 1707, Felip V no sols no es conformà a destruir la ciutat de Xàtiva i cremar-la, sinó que, a més, la feu esborrar literalment dels mapes i li canvià el nom d'Illa de Xàtiva pel de Terra de Foc.

Tots aquests personatges relacionats de forma molt directa amb l'etapa inicial del descobriment d'Amèrica també estan vinculats, tots ells, per lligams familiars o territorials, a viles de la governació d'Enllà lo riu Xúquer: Xàtiva, Guadalest, Elda, Alberic,Cocentaina, Gandia, etc.

Doncs bé, una vegada posats en antecedents, aportarem més dades sobre la participació de valencians súbdits de la Corona d'Aragó en el descobriment d'Amèrica. Concretament, sobre la participació de gent del Comtat de Cocentaina en la conquesta de Mèxic.

3.- LA PARTICIPACIÓ DEL COMTAT EN LA DESCOBERTA

FERRAN CORTÉS I ELS MOROS I CRISTIANS DE COCENTAINA A MÈXIC

Tot i que actualment se celebren festes de moros i cristians per tota Amèrica, a ciutat de Mèxic trobem també dues festes4, com són la conquesta de Rodes i la conquesta de Jerusalem, organitzades el 1539 a Mèxic i a Tlaxcala, respectivament, que participen de la tradició de celebrar la victòria de Ferran Cortés el 13 d'agost de 1521 sobre

l'imperi asteca. En aquell dia les tropes espanyoles guanyaren definitivament la ciutat de Tenochtitlan, l'actual ciutat de Mèxic, i el conqueridor li posà com a patró Sant Hipòlit Màrtir, el qual encara ho és a dia d'avui.

Tornant a les festes de morors i cristians, resulta que tenim segons la història oficial un conqueridor extremeny vinculat a una tradició tan valenciana com és l'esmentada festa, la qual cosa es contradiu amb el fet que a cap de les ciutats d'Extremadura, suposada zona d'origen de Ferran Cortés, han celebrat aquesta festa. El més normal haguera estat que, a Amèrica, se celebrara amb "indis i cristians", no?. Fins i tot, Ferran Cortés i el conqueridor Pedro Alvarado hi participaven fent de moros. Aleshores, si no es tracta d'un costum castellà, qui ha estat l'encarregat de portar-la al Nou Món? Quins valencians, catalans, aragonesos la passaren d'Europa a Amèrica?

Imagine que, la transmissió d'una festa qualsevol de pares a fills, sols la pot transmetre qui té el costum de celebrar-la regularment. A la Península Ibèrica no se celebra a qualsevol lloc, perquè es tracta d'una senya d'identitat molt específicament catalana.

Aquesta tradició de moros i cristians s'inicia l'any 1150 amb les noces de Petronil·la d'Aragó i Ramon Berenguer IV a la catedral de Lleida5, ciutat en la qual se simulà de forma festívola una batalla entre moros i cristians. I a mesura que la Corona d'Aragó anava conquerint nous regnes --Mallorca, València, Murcia, etc—, hi anava deixant empremtes de la seua cultura. I on més se celebra la festa? A l'Andalusia Oriental.

La conquesta de Granada fou, segons les cròniques oficials, una empresa dels Reis Catòlics i, per tant, també hi participaren les tropes de la Corona d'Aragó. I encara que no sabem fins a quin punt podia haver estat una conquesta únicament catalana, si que disposem d'una empremta geogràfica en les zones per on van passar les nostres tropes, és a dir, en tots aquells pobles que en l'actualitat celebren les festes de moros i cristians i que coincideixen amb l'Andalusia Oriental: Jaén, Almeria i Granada.

Pel que fa a la resta d'Andalusia, ningú no celebra aquesta festa, és a dir, que Huelva, Cadis, Sevilla, Màlaga i Còrdova mai no l'han organitzada.

En canvi, al País Valencià, les festes de Moros i Cristians són molt antigues. Estan documentades per primera volta a Cocentaina6 . Se'n té constància des de l'any 1586. A continuació, segueixen les de Cabdet, que daten de 1588, i les d'Alcoi, del 1604.

Aquesta presència de les festes de moros i cristians a la ciutat de Mèxic ja des dels primers moments de la conquesta, lligades al fet que Ferran Cortés, després de prendre possessió de Tecnochtitlan el 13 d'agost, li hagués assignat com a patró Sant Hipòlit Màrtir, sempre m'ha fet pensar que es tractava d'una tradició valenciana i no extremenya. A quin lloc de tota la península se celebra o s'ha celebrat la festa de moros i cristians sota el patronatge de Sant Hipòlit Màrtir? Sols n'hi ha un, i aquest és la vila de Cocentaina.

La coincidència resulta sospitosa. Observem, per un costat, que en aquesta vila comtal hi tenim la constància documental més antiga al País Valencià sobre la tradicional festa de moros i cristians i, per l'altre costat, tot just unes dècades abans, Ferran Cortés començava a celebrar a Mèxic la mateixa festa i amb el mateix patró!

¿Pot ser realment fruit d'una tradició extremenya, quan aquesta comunitat ni té ni ha tingut mai festes de moros i cristians? Tot fa pensar que no. Per contra, comencem a intuir que Ferran Cortés i Cocentaina hi tenen un fort lligam.

Sobta més encara aquest tema quan llegim sobre els detalls i el modus operandi de com se celebraven aquelles primeres festes a Mèxic. Observem que ho feien de la mateixa manera que ho fan avui dia a Cocentaina i a tot el País Valencià. Així doncs, ens preguntem el següent: consta en algun lloc que les terres del Comtat participessin en els afers americans? De forma oficial la història no reconeix la participació de la Corona d'Aragó en la conquesta d'Amèrica, i menys encara del Comtat.

Però en les nostres investigacions hem trobat una sèrie de personatges i fets valencians, concretament de la comarca del Comtat, que són actors principals del descobriment d'Amèrica, encara que no consten oficialment en cap història del País Valencià. Hi ha una sèrie de lligams que enllacen la comarca amb el conqueridor Ferran Cortés.

UN CONTESTÀ INSTAL·LÀ UN DELS PRIMERS RELLOTGES A AMÈRICA

Us presentem un dels primers rellotges instal·lats a Amèrica. Es troba a la catedral de Comayagua, a Hondures, i que hem localitzat a la web de la seua "municipalidad"7:

"El reloj está considerado uno de los más antiguos de América en funcionamiento, se trata de un reloj árabe que en

1492 en la toma de Granada (España) le toco como botín de guerra al Duque de Consentaina, quien, al ser nombrado Obispo de Comayagua uno de sus hijos, Fray Jerónimo de Corella, se lo obsequio para que lo pusiera en su catedral. La cúpula original del reloj que se encuentra en exhibición en el Museo de Arqueologia."

Segons aquesta informació, un dels primers bisbes que tingué Hondures, i que instal·là el famós rellotge fou Fra Jeroni de Corella bisbe de Comayagua i fill dels ducs de Cocentaina. Cal recordar que Hondures fou conquerida, entre d'altres, per Ferran Cortés i Pedro Alvarados. Aleshores, a partir d'aquestes dades caldrà demanar-se per dues qüestions:

En primer lloc, quin fou el paper dels valencians en la conquesta de Granada? És inversemblant pensar els comtes de Cocentaina tingueren un poder tan aclaparador per a entrar a l'Alhambra, agafar com a botí de guerra el rellotge i emportar-se'l cap a Cocentaina?

I en segon lloc: quina fou la participació valenciana en la conquesta d'Amèrica? Si fins ara sempre ens han dit que nosaltres hi teníem quasi prohibit qualsevol negoci, relació comercial o participació militars i que començarem a acudir a terres americanes ben entrat el segle XVIII, com s'explica que poguérem acudir-hi el segle XVI i instal·lar-hi aquest rellotge a Comayagua?.

Ara que som coneixedors del fet que un Corella va instal.lar el famós rellotge a la dita ciutat hondurenca, podem deduir dues conseqüències importants sobre els comtes de Cocentaina: la primera és que realment foren protagonistes de primer ordre en la conquesta del Regne de Granada, Tant de primer ordre, que van poder apoderar-se del rellotge de l'Alhambra en tant que botí de guerra. I la segona és que estigueren presents en la conquesta d'Amèrica des de les primeres expedicions.

Recordem les paraules de l'historiador En Cristòfor Despuig a "Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa" l'any 1557, la conquesta de Granada i la descoberta d'Amèrica fou una empresa del rei d'Aragó Ferran II què "s'ha d'atribuir no gens a Castella" o dit d'una altra manera, que no s'ha d'atribuir de cap manera als castellans.

Aquests dos fets de gran importància històrica han estat esborrats de la història oficial espanyola per a fer desaparèixer qualsevol petja del nostre passat i perquè no siguem conscients de les gestes dels nostres avantpassats.

Alguna cosa grinyola quant a la nostra història. Si, com sembla realment, participàrem en la conquesta d'Amèrica, té res a veure Ferran Cortés amb el Comtat? Quines foren les raons que el portaren a celebrar moros i cristians al Nou Món, a establir a Ciutat de Mèxic com a patró Sant Hipòlit Màrtir, a instal·lar a Comayagua un rellotge de l'Alhambra que un fill de Cocentaina havia aconseguit del Regne de Granada?

A més a més de trobar que el bisbe de Comayagua és un Corella, al llibre Crónicas de América. Compendio y descripción de las Indias Occidentales de A. Vazquez de Espinosa8 trobem tres cites molt interessants:

"De la Burbuta pasó a la Nueva Valencia..." "...acudieron muchos caballeros consquistadores de todas partes, aunque con pocas armas a resistir al tirano, entre los cuales fue el valeroso mariscal Gutierre de la Peña, Pedro Bravo de Molina, y el valeroso Diego Garcia de Paredes y el capitán Pedro Alonso Galeas que fue el principal instrumento de esta victoria..."

"...se alojó en ella e hizo a Don Juan de Corella quemase la Iglesia ..."

"... entre las cuales estaba Juana de Torralba, le dió...".

Què hi fan per terres americanes, entre altres conqueridors, aquests noms valencians? Quin és el seu grau d'implicació en la conquesta del continent?

Novament trobem personatges valencians com Diego Garcia de Paredes, que fou un guàrdia personal del Papa Alexandre VI; així com els Corella foren comtes de Cocentaina; o una tal Joana de Torralba. Cal saber que Torralba és un llogaret del municipi d'Otos a la Vall d'Albaida. Tot plegat, molt vinculat a la vila comtal de Cocentaina. I tots ells, s'estaven en unes terres anomenades Nova València.

PLANES I ELS PRIMERS CEPS DE VI A XILE

Així mateix, tenim més dades que vinculen el Comtat amb la conquesta d'Amèrica: del poble de Planes sortí un

personatge que plantà uns dels primers ceps de vi a Xile.

La persona que es va encarregar de portar aquests ceps fou el capità Pere Cisternes, senyor de Planes i Catamarruch. Som en el 1551. Pere Cisternes naix a Planes l'any 1505, fou un dels conqueridors d'Amèrica9, fundador de la vila de la Serena a Xile i veí fundador de Santiago de Xile. També fou batle de la Serena entre el 1547 i el 1558 i es casà a la Serena amb Maria Tobar de la Serna.

A més a més, se sap que l'any 1555 el soldat Joan Jofré de Loaysa i Montesa es dedicava a la producció de vi en aquelles terres. Fem notar que l'orde de Montesa té la seua seu a la vila de Montesa i que des de Cocentaina a Montesa nomes hi deu haver uns 45 quilòmetres.

Volem deixar constància de la semblança dels mots entre la vila de la Serena i el cognom de la dona de Cisternes la Serna, així com també la del nom Catamarruch, d'on era senyor en Pere Cisternes, amb Catamarca a l'Argentina, que ell i els seus descendents foren uns dels primers a habitar.

Quant al paregut del cognom entre Maria la Serna i la vila de la Serena, l'amic Rafel Mompó molt amablement m'ha passat la següent informació:

Molt a prop de València, a la comarca de l'Horta Nord, tenim la població de Benifaraig, on es troba un palau del segle XV que fou propietat dels comtes de Cocentaina. S'anomena la casa-palau "la Serena".

Avui dia encara podem veure-hi l'escut dels Corella, en el qual hi ha inscrita una data que indicaria l'any de la construcció dels palau: el 1553. Això no obstant, hi ha dades d'un edifici preexistent amb data de 1414.

Com que Planes pertanyia al Comtat, és lògic pensar que Pere Cisternes podia haver-s'hi casat amb Maria de la Serena i que un colp a Sud-amèrica hauria fundat la "vila de la Serena" en honor a la vila de la seua muller, amb la qual cosa la Serena tindria un origen en el comtat de Cocentaina.

En Rafel Mompó ens posa també en alerta davant del paregut entre els mots "Mazariegos i "Massarojos". Ho raona de la següent manera: Benifaraig i Massarojos són pobles veïns i, a més a més, la casa-palau de la Serena és fronterera entre els termes dels dos pobles. Doncs bé, tenim un capità anomenat Diego de Mazariegos i Porres que fou fundador el 1528 de l'actual ciutat mexicana de San Cristóbal de las Casas a l'estat de Chiapas, vila Real de las Indias. Hi ha, doncs aquest paregut entre Mazariegos i Massarrojos, del qual volem deixar constància.

Casa-palau de la Serena a Benifarig

(L'article continua a la segona part: enllaç a la segona part)

Joanjo Albinyana